

всіх обставин кримінального провадження. Суд керує судовим слідством, він самостійний у збиранні, перевірці, оцінці доказів. Суд не зв'язаний попередньою оцінкою всієї сукупності зібраних доказів органами досудового розслідування. Судові дії не спрямовані на спростування презумпції невинуватості, а служать правовим засобом перевірки й дослідження доказів, результатом яких є винесення обґрунтованого й законного вироку.

Бабічев Д. О.

*Луганський державний університет внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка,
заступник начальника кафедри інформатики, спеціальної техніки та
інформаційних технологій у діяльності ОВС,
кандидат юридичних наук, доцент*

ПРИЙНЯТТЯ РІШЕНЬ В ОПЕРАТИВНО- РОЗШУКОВІЙ ДІЯЛЬНОСТІ: ОКРЕМІ НЕУЗГОДЖЕНОСТІ ЧИННОЇ РЕГЛАМЕНТАЦІЇ

Неодмінною складовою діяльності правоохоронних органів, що віддзеркалює ефективність виконання покладених на них завдань, є своєчасне й обґрунтоване прийняття рішень щодо заходів адекватного реагування на будь-які прояви кримінального характеру. У більшій мірі це стосується сфери оперативно-розшукової діяльності, суб'єкти якої наділені спеціальними повноваженнями щодо попередження, своєчасного виявлення і припинення злочинів.

У теорії ОРД окремі аспекти або суміжні питання проблеми прийняття рішень розглядали Л.Ш. Берекашвілі, М. П. Водько, А.Ф. Возний, К.К. Горяїнов, Д.В. Гребельський, Е.О. Дідоренко, О.Ф. Долженков, С.В. Єськов, В.П. Захаров, І.П. Козаченко, О.І. Козаченко, В. П. Крошко, Д.Й. Никифорчук, В.С. Овчинський, С.С. Овчинський, Ю.Ю. Орлов, В.Л. Ортинський, М.А. Погорецький, Б.Г. Розовський, Е.В. Рижков, В.Г. Самойлов, В.П. Столбовий, І.Ф. Хараберюш, В. О. Черков, О.М. Чистолінов, М.С. Шумило, О.Ю. Шумілов, Г.О. Юхновець, В.І. Янушко й інші вчені. Утім, в умовах прийняття нового КПК України та закономірного змінення оперативно-розшукового законодавства важливі нормативні новачки щодо рішень в ОРД залишилися неузгодженими, неоднозначно застосовуються в практиці роботи оперативних підрозділів, у зв'язку з чим потребують окремого обговорення в колі фахівців цієї галузі знань.

Перш ніж їх розглянути зазначимо підвалини подальших міркувань, висновків і пропозицій. Передусім, зауважимо, що *прийняттям рішень в ОРД* охоплюються, переважно, засадничі правила проведення уповноваженими суб'єктами ОРЗ, як основного інструменту протидії злочинності. За існуючої правової регламентації *рішення про проведення ОРЗ* становить собою державно-владний правозастосовний акт, що приймається за наявності правових підстав уповноваженими посадовими особами оператив-

них підрозділів ОВС у межах своєї компетенції з метою досягнення цілей ОРД (Бабічев Д. О. Правова природа рішень про проведення оперативно-розшукових заходів // Вісник Луганського державного університету внутрішніх справ імені Е.О. Дідоренка. – 2010. – № 1. – С. 270).

На такому підґрунті, а також підкреслюючи визначальну роль рішень про проведення ОРЗ в ОРД, не можна не помітити відсутність законодавчого встановлення переліку зазначених заходів, чітких критеріїв їх відмежування від негласних слідчих (розшукових) дій. Неоднозначно прописана й сама процедура прийняття й реалізації вказаних рішень.

Так, з приводу чіткого визначення переліку ОРЗ можемо зауважити, що чинною редакцією закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», нажалі, залишилися не враховані ні пропозиції зацікавлених у вдосконаленні теорії й практики ОРД дослідників, ні думки відомих фахівців, що неодноразово розроблювали проекти вищевказаного закону. Не звернено законодавцем увагу й на відповідну практику «братських» держав колишнього СРСР, а саме Російської Федерації, Республіки Білорусь, Республіки Таджикистан та ін., які на базі Модельного закону держав – учасників СНД «Про оперативно-розшукову діяльність» в однойменному законі цей перелік давно закріпили.

У даному контексті вельми цікавою є ч. 2 ст. 8 закону України «Про оперативно-розшукову діяльність». Детальний її аналіз дозволяє припустити, що ОРЗ і відповідно рішення про їх проведення умовно класифікуються на три категорії: 1) ті, що потребують дозволу слідчого судді; 2) ті, що потребують рішення прокурора; 3) ті, що дозволу слідчого судді або рішення прокурора не потребують (здійснюються керівником відповідного оперативного підрозділу або його заступником з повідомленням про прийняте рішення прокурора). Однак, навіть за такої конструкції система ОРЗ з огляду на близькі до них за природою й пізнавальною сутністю негласні слідчі (розшукові) дії виглядає щонайменш умовною. Зокрема, підтримуємо фахівців, які вважають, що віднесення конфіденційного співробітництва до негласних слідчих (розшукових) дій є поспішним помилковим рішенням (Еськов С. В. Следственные (розшуковые) действия в новом Уголовном процессуальном кодексе Украины: их система и виды // Веснік Гродзенскага дзяржаўнага ўніверсітэта імя Янкі Купалы. – 2013. – Серыя 4. – № 1. – С. 78).

Певний колапс простежується і у встановленій законодавцем процедурі прийняття й реалізації рішень про проведення ОРЗ. Звертаючись до положень знов таки ст. 8 закону України «Про оперативно-розшукову діяльність», очевидно є необхідність заміни формулювання «згідно з положеннями» на «за правилами». Це дозволить оперативним підрозділам легітимно проводити ОРЗ у межах власне оперативно-розшукового провадження, своєчасно й повноцінно отримувати й перевіряти оперативно значущу інформацію, плановірно й всебічно здійснювати оперативне до-

кументування протиправної діяльності окремих осіб та груп тощо. Керівними ж стануть правила та механізми, закладені до нового КПК України.

Зазначені тези потребують детальної аргументації в колі фахівців з ОРД. Сподіваємося на широке їх обговорення й плідну дискусію.

Смирнов М.І.

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри кримінального процесу, кандидат юридичних наук, доцент*

ПРОЦЕСУАЛЬНІ ОСОБЛИВОСТІ ПРОВЕДЕННЯ СЛІДЧИХ ДІЙ У РЕЖИМІ ВІДЕОКОНФЕРЕНЦІЇ

Використанню відео– або телефонної конференції (далі – ВК) при збиранні та перевірці доказів у кримінальному провадженні, присвячені ст. 232 КПК «Проведення допиту, впізнання у режимі відеоконференції під час досудового розслідування»; ст. 336 КПК «Проведення процесуальних дій у режимі відеоконференції під час судового провадження»; ст. 567 КПК «Допит за запитом компетентного органу іноземної держави шляхом проведення відео– або телефонної конференції».

ВК є однією із процесуальних форм використання інформаційних технологій у кримінальному провадженні. Термін «ВК» використовується для позначення заходу, учасники якого територіально віддалені один від одного, а тому спілкування між ними відбувається з використанням технічних засобів зв'язку, що забезпечують передачу зображення і звуку в режимі реального часу.

Проведення слідчих дій за допомогою ВК не може замінити собою безпосередню участь особи в проведенні слідчої дії, тому її застосування є можливим та доцільним лише за наявності підстав, передбачених ч. 1 ст. 232 КПК.

У режимі ВК може бути проведений: 1) допит осіб, в тому числі одночасний допит двох чи більше вже допитаних осіб (очна ставка); 2) пред'явлення для впізнання осіб та речей.

Процесуальний порядок проведення слідчих дій у режимі ВК має деякі особливості, що відрізняють його від загального порядку проведення зазначених дій.

При проведенні допиту особи у режимі ВК деякі труднощі викликає встановлення психологічного контакту з допитуваним, встановлення якою є важливою складовою ефективності слідчої дії.

Під час проведення вербальних слідчих дій у режимі ВК знижується рівень комунікативного контакту з його учасником. Ця обставина зумовлена необхідністю одержати особисте, безпосереднє враження від допитуваного та врахувати всі нюанси його поведінки під час давання показань, а також відсутністю: 1) безпосереднього (тобто віч-на-віч) спілкування слідчого, прокурора або слідчого судді з учасником слідчої дії; 2)